Region Stockholm

FÖRSLAG TILL BESLUT
2021-06-15

TN 2019-0189

Socialdemokraterna
I STOCKHOLMSREGIONEN

Trafiknämnden
Ärende 25

Beslut om att inleda affärsinriktning samt inleda upphandling av trafikavtal avseende tunnelbaneverksamhet (E40)

Nuvarande uppdragsavtal för driften av tunnelbaneverksamheten (E17) löper ut och driften av tunnelbanan behöver säkerställas (trafikaffär E40). Från början planerades driftstart av E40 till 2023 men på grund av pandemin har arbetet skjutits fram. Uppphandlingen omfattar ett helhetsansvar för driften av tunnelbanesystemet inklusive tillkommande sträckor genom utbyggnaden av tunnelbanan.

Vi socialdemokrater tycker att det är bra att man även framöver kommer ha en sammanhållen verksamhet i tunnelbanan där trafikdrift, fordonsunderhåll och depådrift, kundservice och kundmiljöer ingår. Vi tycker även att det är viktigt att fokus på att inkorporera nya tunnelbanan på ett bra sätt finns med samt att ökad ambitionsnivå när det kommer till tillgångsförvaltning är bra.

Vi vill dock markera mot att ett sådant här viktigt ärende kommer som tilläggsärende då det förkortar inläsningstiden för nämndens ledamöter och ersättare varav många är fritidspolitiker. Detta är ett demokratiskt problem och vi vill inte se att detta blir en vana för den styrande majoriteten.

Det finns dock ett antal faktorer vi socialdemokrater särskilt vill lyfta där vi ser att ett alternativt tillvägagångssätt skulle leda till en bättre upphandling och bättre tunnelbana.

Upphandlingsdokumentation:
Socialdemokraterna har återkommande under mandatperioden kritiserat den långtgående delegationen i upphandlingsärenden då vi anser att det är trafiknämnden som bör fatta beslut om upphandlingsdokumentation i viktiga ärenden. Det är ett demokratiskt problem när stora beslut fattas på delegation. Eftersom E40 är den största trafikaffären som Region Stockholm någonsin har genomfört borde upphandlingsdokumentationen i denna affär om någon fattas av nämnden.

Krav på egen-regi anbud:
Det är enligt reglementet för trafiknämnden inte tillåtet för den Regionala kollektivtrafikmyndigheten att bedriva trafik i egen regi. I reglementet för trafiknämnden står det att nämndens uppdrag enbart är att ”besluta om allmän trafikplikt, *upphandla och ingå avtal om allmän trafik* hänförliga till kollektivtrafik på land och vatten.”

Vi socialdemokrater anser att det här är olyckligt. Det finns flera skäl till att vi anser att det är viktigt att förvaltningen regelmässigt räknar på och lägger egen-regi anbud. För det första; När vi införde upphandling av drift så hade vi aktuella siffror på vad det kostade att bedriva trafiken i egen regi. De siffrorna är helt inaktuella idag då det var många år sedan vi bedrev egen verksamhet. Vi har inga möjligheter att jämföra de anbud som kommer in på våra upphandlingar mot egen-regi drift och därigenom kvalitetsgranska de externa anbuden.

För det andra; Vi socialdemokrater anser att det är av yttersta vikt att skattepengar används så effektivt som möjligt. Driftsform kommer i andra hand. Men om vi inte ens räknar på egen-regi anbud så vet vi inte vad som är kostnadseffektivast. Det är inte att ta ansvar för skattebetalarnas pengar. Det finns flera andra regioner som bedriver kollektivtrafik i egen regi. Region Örebro och Region Västmanland har ett

gemensamt bolag. Även Region Dalarna utreder frågan efter att preliminära undersökningar visar att regionen kan spara pengar.

Det är socialdemokraternas uppfattning att det är vår skyldighet att räkna på och lämna in egen-regi anbud för att ta ansvar för skattebetalarnas pengar.

Krav i enlighet med kollektivavtal:
Personalen är de som ser till att kollektivtrafiken i Stockholms län rullar. När upphandlingar genomförs innebär det alltid ett orosmoment för personalen, kommer verksamhetsövergång genomföras? Kommer den nya arbetsgivaren vara bra? Kommer arbetet att förändras? För att säkerställa att anbudsgivare inte kan dra ner på personalens arbetsmiljö för att vinna upphandlingar måste krav på goda arbetsvillkor ställas i upphandlingen.

Politiken har ett ansvar. Vi måste ställa krav på villkor i nivå med kollektivavtal. Utöver krav i nivåer med gällande upphandlingslagar anser vi att det i riskfyllda arbeten ska ställas krav på försäkringar i nivå med FORA-paket, däribland inkluderas arbetsskada, pension, föräldraförsäkring, uppsägning, dödsfall, olycksfall och sjukdom. Detta (samt krav i nivå med kollektivavtal) behöver också gälla eventuella underentreprenörer. Vi socialdemokrater vill även begränsa antalet underentreprenörsled då uppföljning och kontroll blir lidande ju fler led det finns. Som huvuentreprenör har du ansvar hela vägen.

Krav på verksamhetsövergång ställs i vanliga fall i avtalen med de nya entreprenörerna men för att förtydliga regionens ståndpunkt och minska personalens oro bör dessa krav framgå redan från början i upphandlingsdokumentationen. Eftersom tunnelbaneupphandlingen även denna gång genomförs som en helhet där man ansvarar för drift av trafiken, lokalvård, servicepersonal och spärrlinjepersonal i likhet med hur det är idag behöver verksamhetsövergång självfallet gälla all personal som idag är verksam inom ramarna för E17.

För att samtliga dessa krav ska få effekt måste de ställas redan i upphandlingsdokumentationen. Då vet samtliga anbudsgivare vad som förväntas och kan räkna på sina anbud utifrån det. Kraven måste självklart även gälla underentreprenörer. Generellt ökar risken för missförhållanden och det blir svårare att följa upp ju fler underentreprenörsled som finns, därför bör detta begränsas. Vår uppförandekod öppnar även upp för möjligheten att ställa tydligare krav på sociala villkor vid upphandling detta bör vi utnyttja. Även Upphandlingsmyndigheten bestämmelser om arbetsrättsliga villkor ger stöd i detta.

Det är dags för att dessa delar tydligare inarbetas i Region Stockholms upphandlingsarbete. Personalens arbetsmiljö och arbetsvillkor är livsviktiga och ingenting som vi kan riskera att slumpa bort.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås trafiknämnden besluta följande:

1. Nämnden godkänner affärsinriktningen för upphandlingen av tunnelbaneverksamheten (E40) i enlighet med detta tjänsteutlåtande, med konsekvensändringar av det ovan anförda samt bilaga 1.

2. Förvaltningschefen uppdras att i enlighet med i detta tjänsteutlåtande angivna förutsättningar inleda och genomföra upphandlingen av tunnelbaneverksamheten (E40), samt återkomma till nämnden för fastställande av slutgiltig upphandlingsdokumentation.

Samt följande tillägg:

1. Förvaltningschefen uppdras att räkna på och lägga egen-regi anbud på E40 i enlighet med ovan anförda.

2. Att till affärsinriktningen för E40 infoga ett stödjande mål om Goda arbetsvillkor med kravställningar som tas fram i dialog med arbetsmarknadens parter. Bland de krav som ska ingå är villkor i enlighet med kollektivavtal, trygga verksamhetsövergångar och att delade turer minimeras